

MOTIVE DE RECURS DEPUSE PRIN CERERE SEPARATĂ

Domnule Președinte,

Subsemnatul [1]_, domiciliat_, în calitate de parte care a declarat recurs împotriva sentinței/deciziei civile nr._/_, pronunțată de Judecătoria/Tribunalul/Curtea de Apel_ în contradictoriu cu intimatul [2]_, domiciliat în_, depun în_exemplare [3]

Motivele recursului

solicitându-vă ca, în baza acestora, să dispuneți_(casarea sau, după caz, modificarea) sentinței/deciziei atacate, iar în consecință _ [4]

Motivele de fapt [5]:_

Temeiul de drept [6]: îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 304 pct._C. proc. civ.

Probe [7]: în dovedirea recursului, solicit proba cu înscrisuri, pe aspectul_

Anexez alăturat completarea la taxa judiciară de timbru, calculată la

valoarea contestată prin motivele de recurs, de_lei [8],

precum și înscrisuri probatorii noi, certificate pentru conformitate, respectiv_, în dublu exemplar.

Semnătura,

Domnului Președinte al Tribunalului/Curții de Apel/Înaltei Curți de Casație și Justiție [9]_

Explicații

[1] Calitate procesuală activă (recurent) poate avea oricare dintre părțile de la judecata în fond sau din apel care a pierdut procesul, succesorii în drepturi ai acestora, persoanele sau organele cărora legea le recunoaște legitimare procesuală activă alături de titularii drepturilor, atunci când au sesizat instanța de fond (de exemplu, autoritatea tutelară, atunci când ea a introdus cererea de chemare în judecată) sau procurorul, indiferent de titularul cererii de chemare în judecată [art. 45 alin. (5) C. proc. civ.].

[2] Calitate procesuală pasivă (intimat) au celelalte părți din procesul de fond sau de apel ori, după caz, succesorii în drepturi ai acestora, care nu au declarat recurs.

[3] Motivele de recurs se depun într-un număr de exemplare corespunzător numărului părților din proces, spre a le fi comunicate, plus unul pentru instanță, conform art. 308 alin. (1) C. proc. civ., iar dacă Ministerul Public a participat la proces și un exemplar pentru acesta, conform art. 303 alin. (4) C. proc. civ.

[4] Se va arăta în concret modul în care se urmărește reformarea hotărârii recurate, sub forma uneia din

soluțiile posibile în această cale de atac, consacrate de art. 312 alin. (2) și (3) C. proc. civ., respectiv modificarea pentru motivele prevăzute de art. 304 pct. 6, 7, 8, 9 și 10 și casarea (cu reținere sau, după caz, cu trimitere) pentru motivele prevăzute de art. 304 pct. 1,2,3,4 și 5, precum și în toate cazurile în care instanța a cărei hotărâre este recurată a soluționat procesul fără a intra în cercetarea fondului sau când modificarea hotărârii nu este posibilă, fiind necesară administrarea de probe noi ori atunci când sunt găsite întemeiate atât motive de modificare, cât și motive de casare.

[5] Motivele de fapt. Se vor indica motivele pe care se întemeiază recursul -unul din cele 10 prevăzute de art. 304 C. proc. civ. - și fiecare dintre acestea se va dezvolta în mod separat, cu excepția cazului în care se atacă o hotărâre dată fără drept de apel, când, potrivit art. 304¹ C. proc. civ., recursul nu este limitat la motivele de nelegalitate prevăzute de art. 304 C. proc. civ., putându-se invoca orice alt motiv de nelegalitate sau netemeinicie.

Art. 304 C. proc. civ. prevede expres și limitativ 10 motive de nelegalitate, singurele ce pot fi valorificate pe calea recursului (cu excepția cazului prevăzut de art. 304' C. proc. civ.). Astfel, dacă se invocă:

5.1. nealcătuirea instanței potrivit dispozițiilor legale (art. 304 pct. 1 C. proc. civ.), se va arăta în ce constă nelegala alcătuire a instanței ce a pronunțat hotărârea atacată, de exemplu: completul de judecată nu a fost compus din numărul de judecători prevăzut de lege, în alcătuirea completului au intrat judecători incompatibili sau recuzabili ori instanța nu a fost constituită cu reprezentantul Ministerului Public, deși legea prevedea obligativitatea concluziilor sale etc.;

5.2. darea hotărârii de alți judecători decât cei care au luat parte la dezbaterile în fond a pricinii (art. 304 pct. 2 C. proc. civ.), se va indica numele judecătorilor care au participat la dezbaterile pe fond, respectiv al celor care au luat concluziile părților în ședința la care pricina a rămas în pronunțare sau în fața cărora au început dezbaterile pe fond și care au acordat termen în continuare pentru închiderea acestora și pronunțarea în fond (modul în care s-a constituit instanța rezultă din cuprinsul hotărârii și al actelor premergătoare ei - încheierea de amânare a pronunțării sau, după caz, încheierea prin care s-a acordat termen în continuarea dezbaterilor pe fond), spre a demonstra că aceștia sunt alții decât cei care au pronunțat hotărârea, respectiv cei care au semnat minuta sau hotărârea redactată ulterior;

5.3. darea hotărârii cu încălcarea competenței altei instanțe (art. 304 pct. 3 C. proc. civ.), se vor indica normele de competență generală, materială sau teritorială ce au fost nesocotite de instanță. Încălcarea competenței absolute, reglementată de norme imperative, poate fi invocată chiar direct în recurs, de exemplu judecarea unei acțiuni în revendicare imobiliară de o altă instanță de fond decât cea de la locul situării imobilului, deci cu încălcarea normei imperative prevăzute de art. 13 C. proc. civ., iar încălcarea competenței relative, reglementată de norme dispozitive, poate fi invocată în recurs numai dacă ea a fost invocată în fața primei instanțe la prima zi de înfățișare și înainte de intrarea în dezbateri și numai dacă prima instanță și apoi instanța de apel au respins această apărare a părții (art. 108 C. proc. civ.).

Acest caz de casare poate fi folosit, așa cum rezultă indirect din dispozițiile art. 312 alin. (6) C. proc. civ., și atunci când instanța, prin declinarea greșită în favoarea unei alte instanțe sau organ cu activitate jurisdicțională, și-a încălcat propria competență;

5.4. depășirea de către instanță a atribuțiilor puterii judecătorești (art. 304 pct. 4 C. proc. civ.), se va arăta în ce constă excesul de putere săvârșit de instanță, respectiv: a efectuat un act pe care numai organele

puterii executive sau legislative îl puteau face; a consfințit, cu valoare legală, un text abrogat; a contestat puterea legală a altor texte; a criticat pe legiutor; a aplicat o lege adoptată, dar neintrată încă în vigoare; s-a pronunțat pe cale de dispoziții generale); a soluționat o excepție de neconstituționalitate a unei dispoziții legale în vigoare etc.

De menționat că acest caz de casare, care vizează încălcarea unor atribuții, consacrate constituțional, recunoscute diferitelor autorități statale, nu trebuie confundat cu depășirea competenței, care este reglementată distinct de art. 304 pct. 3 C. proc. civ. și care privește încălcarea normelor de procedură referitoare la atribuțiile organelor cu sau fără activitate jurisdicțională.

5.5. încălcarea, prin hotărârea dată, a formelor de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 105 alin. (2) C. proc. civ. (art. 304 pct. 5 C. proc. civ.), se va arăta ce normă procedurală, în afara celor reglementate distinct prin motivele anterioare de casare, a fost încălcată de instanță. În cadrul acestui motiv se poate invoca, de exemplu, încălcarea dreptului la apărare, încălcarea principiului oralității, nesemnarea minutei de către judecători, lipsa încheierii de dezbateri, judecarea pricinii cu lipsă de procedură față de partea care a pierdut procesul, nerespectarea regulii de citare a părților la efectuarea expertizelor la fața locului etc.

Condițiile în care se vor invoca neregularitățile procedurale ce se încadrează în acest caz de casare diferă după cum ele sunt reglementate de norme imperative sau dispozitive; în primul caz ele se pot invoca de orice parte, chiar direct în recurs [art. 108 alin. (1) C. proc. civ.], iar în cel de-al doilea caz numai de partea ocrotită prin norma încălcată, cu condiția să nu i se datoreze chiar ei neregularitatea și numai dacă a invocat-o în fața primei instanțe, la primul termen ce a urmat săvârșirii ei, dar mai înainte de a se pune concluzii pe fond, iar instanța a respins-o sau a omis să se pronunțe asupra ei, la fel și instanța de apel, afară de cazul în care se invocă nelegala citare la termenul la care s-a judecat apelul ori altă neregularitate reglementată de norme dispozitive, referitoare la hotărârea instanței de apel, acestea putând fi deduse spre judecată direct instanței de recurs, întrucât partea nu putea să le invoce în apel din moment ce dezbaterile în fața acestei instanțe fuseseră închise [art. 108 alin. (2), (3) și (4) C. proc. civ.];

5.6. acordarea a mai mult decât s-a cerut ori a ceea ce nu s-a cerut (art. 304 pct. 6 C. proc. civ.), se va arăta care a fost obiectul cererii de chemare în judecată care a investit legal instanța și care a fost soluția pronunțată cu privire la el de instanța de apel cu ocazia rejudecării fondului și schimbării soluției primei instanțe (întrucât, dacă s-a respins apelul, decizia instanței de apel nu poate fi criticată pe temeiul art. 304 pct. 6), pentru a se evidenția că prin hotărârea atacată s-a acordat mai mult decât s-a cerut ori ceea ce nu s-a cerut. Ipotezapluspetita se poate motiva, de exemplu, pe faptul că instanța a acordat despăgubiri în sumă mai mare decât cea cerută de parte, iar ipoteza ultrapetita se poate motiva pe faptul că instanța a rezolvat capete de cerere care nu fuseseră formulate de parte prin cererea de chemare în judecată și care nici nu se încadrau în categoria celor pe care legea o obliga să le rezolve din oficiu, cum sunt cele din materia divorțului, prevăzute de art. 42 C. fam.;

5.7. nemotivarea hotărârii sau folosirea unor motive contradictorii ori străine de natura pricinii (art. 304 pct. 7 C. proc. civ.), se va individualiza mai întâi ipoteza textului în care se încadrează greșeala imputată instanței de apel -nemotivarea hotărârii sau folosirea de către instanță, în argumentarea soluției pronunțate, a unor motive contradictorii ori străine de natura pricinii -, după care se vor arăta motivele care o justifică.

O hotărâre este nemotivată nu numai atunci când în considerentele ei nu se regăsește nici un argument de fapt sau de drept care să sprijine soluția din dispozitiv, ci și atunci când argumentele folosite de instanță

sunt lapidare ori exprimate în termeni generali, astfel că partea poate invoca una din aceste situații pentru a susține prima ipoteză din pct. 7 al art. 304 C. proc. civ.; pentru a susține celelalte ipoteze ale textului, partea trebuie să arate, după caz, care sunt argumentele din considerentele hotărârii atacate care vin în contradicție unele cu altele ori care sunt străine de natura pricinii, neavând nici o legătură cu aceasta;

5.8. interpretarea greșită a actului juridic dedus judecății prin schimbarea naturii ori înțelesului lămurit sau vădit neîndoielnic al acestuia (art. 304 pct. 8 C. proc. civ.), se va menționa care este actul juridic folosit în proces pe care instanța l-a interpretat greșit și în ce constă denaturarea lui.

Astfel, se poate pretinde că s-a schimbat natura actului atunci când instanța a calificat un contract de vânzare-cumpărare ca fiind un contract de schimb, sau un contract de [donatie](#) ca fiind un contract de vânzare-cumpărare etc. și că s-a denaturat înțelesul actului atunci când concluzia pe care instanța a dedus-o din interpretarea actului este exclusă în mod cert de sensul clar și vădit neîndoielnic al termenilor și conținutului actului interpretat (de exemplu instanța a reținut anumite obligații în sarcina unei părți, deși ele nu erau stabilite în act). Însă, dacă din probele administrate rezultă un dubiu cu privire la natura juridică sau conținutul actului supus judecății, motivul de modificare prevăzut de pct. 8 nu își găsește aplicabilitatea, deoarece interpretarea dată de instanță în acest caz naturii sau conținutului actului este o chestiune de fapt, pe care textul nu o are în vedere; aceasta este confuzia cel mai des întâlnită în practică, părțile încadrând în pct. 8 critici care țin exclusiv de modul de apreciere a probelor, susținându-se că instanța a reținut o altă situație de fapt decât cea care ar rezulta din interpretarea coroborată a mai multor mijloace probatorii administrate în cauză;

5.9. lipsa de temei legal a hotărârii ori darea ei cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii (art. 304 pct. 9 C. proc. civ.), se va indica ipoteza/ipotezele textului în care se încadrează greșeala imputată instanței de apel, respectiv lipsa de temei legal a hotărârii pronunțate ori încălcarea sau aplicarea greșită a legii și se va argumenta separat fiecare dintre acestea. De principiu, acest motiv are în vedere încălcări ale legii de drept substanțial și numai în mod excepțional încălcări ale legii de procedură, atunci când acestea nu pot fi încadrate în celelalte motive ale art. 304, de exemplu nerespectarea termenelor prohibitive, nerespectarea procedurii prealabile a recla-mației administrative în materia contenciosului administrativ, depunerea cererii de apel/recurs la o altă instanță decât cea care a pronunțat hotărârea atacată etc.

Lipsa de temei legal a hotărârii înseamnă absența oricărui fundament juridic al acesteia, cum este, de exemplu, cazul în care hotărârea a fost pronunțată în baza unei alte hotărâri judecătorești, care a fost, însă, desființată sau modificată până la data promovării recursului, ori în baza unui act administrativ ce până la aceeași dată - a declarării recursului - a fost revocat sau desființat, sau cazul în care nu există în legislația în vigoare o normă juridică aplicabilă ca premisă majoră pentru concluzia la care a ajuns instanța.

Nelegalitatea hotărârii în varianta încălcării sau aplicării greșite a legii înseamnă nesocotirea, respectiv interpretarea eronată a normei juridice aplicabile, astfel că partea se poate prevala de aceste ipoteze atunci când instanța: aplică o dispoziție legală străină situației de fapt reținute; extinde norma juridică dincolo de ipotezele la care ea se aplică sau o restrânge nejustificat, ajungând să aplice norme ale dreptului comun la situații pentru care există o reglementare specială sau să aplice, prin analogie, norme speciale la situații ce nu cad sub incidența lor; aplică norma legală incidentă, dar căreia i-a dat o interpretare greșită; încalcă principii generale de drept;

5.10. nepronunțarea instanței asupra unui mijloc de apărare sau asupra unei dovezi administrate, care erau hotărâtoare pentru dezlegarea pricinii (art. 304 pct. 10 C. proc. civ.), se vor indica mijloacele de apărare

invocate în fața instanței sau probele administrate - nu și cele pe care instanța le-a respins - cu privire la care instanța a omis să se pronunțe, adică la care nu a făcut nici o referire în considerentele hotărârii sau, deși le-a enunțat, nu a arătat motivele pentru care le-a înlăturat ori le-a admis. De asemenea, se va arăta în ce mod ar fi influențat soluția mijlocul de apărare sau dovada administrată omise de la cercetarea instanței, spre a se putea verifica cealaltă condiție a textului, aceea ca apărările sau dovezile necercetate să fi fost hotărâtoare în dezlegarea pricinii, adică de natură să conducă la o altă situație de fapt și la o altă soluție decât cea pronunțată.

De menționat că recursul nu poate fi exercitat trecând peste apel, omisso medio, adică nu poate să privească decât aspectele care au fost dezlegate de instanța de apel, așa încât motivele de recurs trebuie rezumate la aceste aspecte. De exemplu, dacă apelul a fost anulat ca netimbrat sau respins ca tardiv, în recurs nu pot fi formulate decât critici referitoare la aceste aspecte, și nu la fondul pricinii.

[6] Temeiul de drept îl constituie art. 304 C. proc. civ. sau art. 304¹ C. proc. civ., după cum hotărârea recurată a fost cu sau fără drept de apel. În primul caz partea este obligată să indice expres, prin menționarea punctului/punctelor din art. 304, motivul/motivele pe care își întemeiază criticile de fapt expuse în cerere.

[7] Probe. Conform art. 305 C. proc. civ., singura probă admisibilă în recurs este cea cu înscrisuri; partea trebuie să indice o dată cu solicitarea acestei probe împrejurările pe care tinde să le dovedească cu ea.

De menționat că declarațiile de martori, indiferent dacă sunt luate sub semnătură privată sau sub formă autentică, ca și rapoartele de expertiză nu constituie înscrisuri în sensul art. 305 C. proc. civ.

[8] Timbrajul. În funcție de motivele de recurs, care pot releva contestări ale valorii obligației stabilite în sarcina recurentului prin hotărârea atacată, poate apărea necesitatea completării timbrajului, conform art. 11 alin. (1) teza a 11-a din Legea nr. 146/1997, obligație ce trebuie satisfăcută o dată cu depunerea cererii de motivare a recursului, întrucât taxele judiciare de timbru se plătesc anticipat, conform art. 20 alin. (1) din Legea nr. 146/1997.

[9] Instanța competentă. Instanța cu plenitudine de competență în materie de recurs este înalta Curte de Casație și Justiție - art. 299 alin. (2) raportat la art. 4 C. proc. civ.

Prin excepție de la această regulă, art. 2 pct. 3 și art. 3 pct. 2¹ C. proc. civ. stabilesc că sunt instanțe de recurs tribunalele și curțile de apel, în cazurile expres prevăzute de lege, de exemplu tribunalele, în cazul în care se atacă cu recurs o hotărâre nesupusă apelului, pronunțată în primă instanță de judecătorie [art. 299 alin. (3) C. proc. civ.], curțile de apel în materia pensiilor și a altor drepturi de asigurări sociale [art. 157 alin. (1) din Legea nr. 19/2000], în materia raporturilor de familie și a împărțelii judiciare etc.